

Sorapiss 3205 m

↔ Andrej Mašera, Vladimir Habjan

Paul Grohmann, slavni dunajski alpinist in raziskovalec iz druge polovice devetnajstega stoletja, ki je poleg številnih drugih gorskih velikánov v Dolomitih prvi stopil tudi na teme Sorapissa, je zanj zapisal, da je najboljši razglednik v vzhodnih Dolomitih. To vsekakor drži, toda Sorapiss je še vse kaj drugega. Sorapiss je mogočen skalnat kolos, skoraj že gorstvo, a kljub temu grajen tako, kot bi bil urezan iz enega kosa. Če zremo nanj s severa, z jezera Misurina, se kaže kot veličastna srebrno sivkasta skalna kulisa, ki z navpičnimi stenami v polkrogu omejuje velikanski amfiteater. To enkratno podobo so turisti na razglednicah že nešteto krat poslali po vsem svetu. Pa vendar – Sorapiss nikoli ni bil modna gora, nikoli ga niso množično obiskovali, vedno je upravičeno veljal za težko pristopno in nekako skrivnostno goro.

Geografsko ima masiv Sorapissa obliko velikega, razvejenega ipsilona z osrednjim vozliščem, ki ga sestavljajo najvišji vrh Punta di Sorapiss¹, 3205 m, Fopa di Mattia, 3155 m, na zahodu in nekoliko južno od nje ležeča Croda Marcora, 3154 m. Ta vrhova pravzaprav skrivata glavnega, ki je dobro viden le z Misurine, iz globokih dolin, ki goro obdajajo, pa sploh ne. S Fope di Mattia se proti severu izteza mogočen greben, ki se nato razveji proti zahodu kot Tondi di Faloria nad Cortino d'Ampezzo, na severovzhodu pa zapira velikanski amfiteater Circo del Sorapiss in doseže najvišjo točko na vrhu La Cesta, 2768 m. S Crode Marcore, ki prepada v dolino Val del Boite najprej s 700 m visoko, navpično rume-

no steno, nato pa še s 1300 m divjega, težko prehodnega skalnatega pobočja, poteka proti jugu manj veličasten greben, ki se na sedlu Forcella Grande, 2255 m, povezuje z lepim vrhom Cima Bel Pra, 2917 m, ki pa že sodi v skupino Marmarol. S Punte del Sorapiss gre proti severu kratek greben, ki se konča z drzno ošiljenim stolpom Dito di Dio, 2603 m; leta navpično prepada v amfiteater Circo del Sorapiss. Proti vzhodu pa poteka glavni greben Monti della Caccia Grande, 3023 m, precej enakomerne višine, stalno nad 3000 m, vse do treh izrazitejših vršičev Tre Sorelle, 3005 m. Tam se greben malo zniža in zavije proti severu ter z vzhodne strani zapira mogočni Sorapissov amfiteater. Med najpomembnejšimi vrhovi v njem je Cime di Valbona, 2898 m, s katerega se ponuja najlepši razgled na vršno zgradbo Sorapissa. Greben se nato razdeli na dve veji, ki oklepata samotno, divje romantično krnico Busa del Banco, nad katero se z navpičnimi stenami dvigata Croda del Fogo, 2567 m, in Croda del Banco, 2150 m. Pod severnimi stenami Sorapissa so bili včasih trije ledeniki, od katerih sta osrednji in vzhodni danes tako rekoč izginila. Ostal je edino zahodni Ghiacciaio Occidentale, ki leži precej skrit ob vznožju grozljive, mračne grape, ki prepada proti severu med vrhom Sorapissa in Fopo di Mattia. Vode z ledenikov poniknejo v grušču, niže spodaj, v središču amfiteatra, pa se zberejo v slikovitem, turkizno zelenem jezercu Lago di Sorapiss.

Kot že rečeno, se je na Sorapiss 16. 9. 1864 prvi povzpел Paul Grohmann, ki sta ga spremljala vodnika iz Cortine, Antonio Dimai in Francesco Lacedelli. Šli so na Tondi di Faloria in se nato povzpeli na Fopo di Mattio, nadaljevali pot do Punte di Sorapiss, nato pa stopili po smeri, ki je danes običajni vzpon na goro. Čez vznožno strmo steno so se spustili kar po vrvi; to je bil prvi primer takega sestopa v Dolomitih. Pri tem je treba še omeniti, da je bil Lacedelli, ki je ves čas vodil, takrat star

¹ Na novejših zemljevidih so vpisani toponimi v lokalnem dialektu, tako da pišejo ime glavnega vrha kot Ponta del Sorapiš (ime izvira iz »sora El Piš«; tako je ime lepemu slapu ob severnem vznožju gore, pomeni pa prav to, na kar ste pomislili, ko ste to prebrali). Po tej ortografiji se npr. greben Monti della Caccia Grande piše Crodes de Ra Caza Granda, vrh La Cesta Ra Žesta itn. Zaradi lažje preglednosti bomo ostali pri italijanski transkripciji lokalnih izrazov, čeprav je vsekakor pozitivno, da so se le-ti začeli uveljavljati tudi v uradni italijanski kartografiji.

Sorapiss z vzpona na Antelao 📷 Vladimir Habjan

že 60 let. Kakšna veličastna tura, kakšni žlahtni gorniki!

Koč je v območju Sorapissa malo; najpomembnejši sta Rif. San Marco, 1823 m, na južni strani gore in Rif. Alfonso Vandelli, 1928 m, ob jezeru Sorapiss. Koči na Tondi di Falorii, dosegljivi z žičnicami iz Cortine, nista ugodno izhodišče za gorniške vzpone. Južno pod vršno zgradbo Sorapissa, blizu Forcelle del Bivacco, stoji na višini 2600 m mali bivak Slataper, ki pa brez vode in samo s tremi ležišči (pogosto zasedenimi) ni najbolj udobno izhodišče za vzpon na vrh. V krnici Busa del Banco stoji v popolni divjini bivak E. Comici, 2000 m, ki je pomemben pri velikopotezni turi, s katero obkrožimo celotni masiv Sorapissa. Pri tem prehodimo oz. preplezamo tri enkratne ferate: Ferrato Vandelli od kočje Vandelli do bivaka Comici, potem Sentiero Attrezzato Minazio do bivaka Slataper in nato Ferrato Berti, po kateri se vrnemo do kočje Vandelli. Za dobrega in zelo vzdržljivega gornika je ta dvodnevna tura čudovito doživetje: med-

tem ko sta Vandellijeva in Bertijeva ferata zelo zahtevni, a odlično zavarovani, je pot Minazio dolgo romanje po neokrnjeni divjini, ki je danes v Dolomitih že redka.

Na vrh Sorapissa ne pripelje nobena markirana in zavarovana pot; treba je kar plezati po zelo zahtevnem brezpotju, ki je zasoljeno še z nekaj mesti, na katerih se je treba kar pošteno potruditi.

PRISTOP DO IZHODIŠČA: Mejo prestopimo v Novi Gorici ali Sežani in peljemo po avtocesti mimo Portogruara, Pordenona, Vittoria Veneta in Belluna po dolini Piave do kraja Pieve di Cadore. Tam zavijemo na levo po dolini Val del Boite do kraja San Vito di Cadore in nato zapustimo glavno cesto, ki se nadaljuje proti Cortini d'Ampezzo. Iz središča naselja peljemo po strmi asfaltirani in višje slabi makadamski cesti do kočje Rif. Scotter-Palatini, 1580 m. Vozilo je najbolje pustiti kar tam, čeprav pelje cesta še kakih 100 m višje. Med 7.30 in 18.30 je zaprta za promet; v tem primeru uporabimo sedežni-

co, ki nas pripelje v bližino koče. Od konca ceste gremo po poti št. 226 čez melišča in skozi gozd ter v kratkem pridemo do koče Rif. San Marco, 1823 m, ki je pravo izhodišče za naš vzpon.

VZPON: Od koče San Marco po poti št. 226 kmalu pridemo iz gozda in zavijemo na levo, v strmo grapo Giou Scuro (na začetku grape je studenec). Pot se v strmih cikcakih vije po grapi navzgor do rušnatega pomola, s katerega se odpre pogled na sosednji Antelao in bolj oddaljeni Pelmo. Više se grapa nekoliko razširi, potem pa sledijo položna, prijetna travnata pobočja pod Forcello Grande. Na sedlu zagledamo pred seboj mogočno skalnato gmoto Sorapissa, na desni izrazit stolp Torre del Sabbioni, 2531 m, spodaj pa zložna pobočja doline Val di San Vito. Zapustimo pot št. 226, ki se spušča v dolino, ter nadaljujemo po poti št. 246 po položnih travnikih pod pobočji Punta Taiola in Punta dei Ross. Kmalu postane pot zopet strma in se po skrotju dvigne čez pragove do zagruščene krnice Fond de Rusecco. Levo zgoraj vidimo bivak Slataper, vendar se nam ni treba povzpeti do njega. Sledovi steze po strmih melišču nas usmerijo naravnost proti južni steni Sorapissa, kjer pod izrazito poševno polico pridemo do vstopa.

Čez gladek skok (II) splezamo na zagruščeno polico in ji sledimo do konca, daleč na levo, do majhne prižnice. Tam zagledamo kamin, ki je ključno mesto vzpona. Visok je kakih 35 m, vendar je v spodnjem delu zelo razčlenjen in plezanje ni pretežno. Na koncu pa postane gladek in navpičen, v njem je zagozdena skala. Ob pomoči minimalnih oprimkov ali trenja preplezamo to zelo težavno mesto (III+, včasih nam pomaga obešena vrv). Nad kaminom čez kratko stopnjo splezamo na drugo široko polico, ki prav tako poteka proti levi. Polica je zagruščena, višje zgoraj prečimo neprijetne zagruščene plošče. Pri močicu na grebenu (bodimo pazljivi!) zapustimo polico, ki se še nadaljuje (po njej bi kmalu prišli v zagruščeno krnico Giaron Alto in lahko splezali na Fopo di Mattio in Crodo Marco-

ro). Čez lažji skok splezamo na tretjo polico, ki je najdaljša in se dviga proti desni. Pod rumenimi previsi prečimo več grap (v zgodnjem poletju se v njih lahko najde voda) v pobočju glavnega vrha. Na koncu police malo sestopimo, nato pa sledimo neizrazitemu grebenu (I-II) ter na desno čez majhno škrbino in strm prag (II) za rob. Tam zagledamo vrh zelo blizu, vendar težav še ni konec. Najprej moramo splezati do ostre škrbine (II), potem preplezati gladek kamin (II) in prečiti na desno po gladki, izpostavljeni polici (II, 3 klini) do grape, po kateri končno dosežemo vrh. Zanimivo – Sorapiss je eden redkih gorskih velikanov v Dolomitih, ki ne nosi »obveznega« križa. Če izvzamemo škatlico z vpisno knjigo, je razbiti vrh ohranil prvinsko divjino – tako, kot jo je videl Paul Grohmann.

SESTOP: Sestopimo po poti vzpona. V kaminu se spustimo ob vrvi, sidrišče je urejeno.

NAJPRIMERNEJŠI ČAS: Od julija do sredine septembra.

TEŽAVNOST: Alpinistični vzpon (III+/I-II). Vzpon na Sorapiss je lažji od vzpona na sosednji Monte Cristallo, a brez dvoma težji od vzpona na Antelao. Od tega se razlikuje tudi po pestrosti: kljub enkratni postavi in drzni obliki, ki odlikuje Antelao, je vzpon nanj dolgo precej monoton in ves čas enakomerno naporen. Vzpon na Sorapiss pa je razgibana in pestra tura, lažji in težji odstavki se izmenjujejo, prav tako se stalno spreminja okolje, po katerem smer poteka. Ker je stena ponekod precej zagruščena, moramo biti pri plezanju še posebno previdni. Orientacija ni pretežavna, saj je močicev dovolj, pa tudi kaka obledeča rdeča pika se še najde. Gornik nealpinist naj se ture loti izključno v spremstvu gorskega vodnika!

DOLŽINA TURE: Od izhodišča do vstopa v steno: 4 h

Od vstopa do Punte di Sorapiss: 2 h 30

Celoten vzpon: 6.30-7 h

Sestop: 4 h

Vse skupaj: 10-11 h

ZEMLJEVID: Cortina d'Ampezzo e Dolomiti Ampezzane. Tabacco 03, 1 : 25.000. ●